

NIEM
ALL IN FOR INTEGRATION

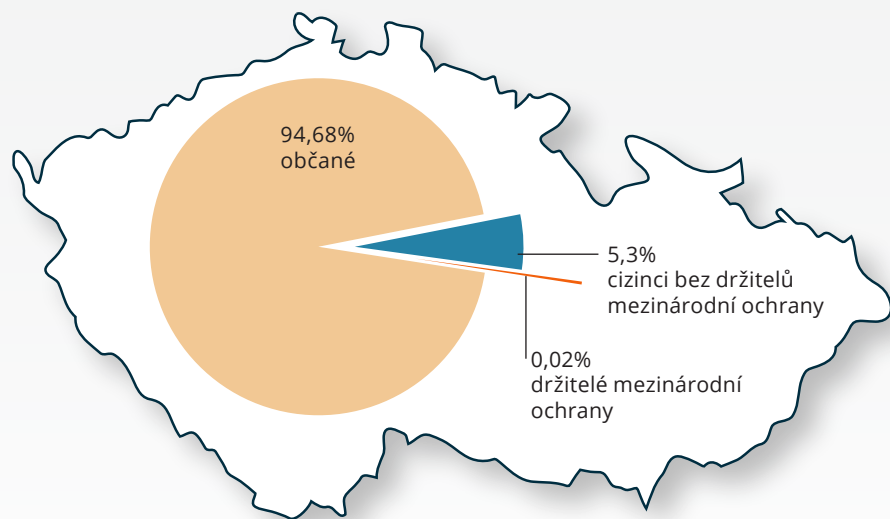
Žadatelé o azyl a držitelé mezinárodní ochrany v Česku (Aktualizovaná zpráva)

V4NIEM: Visegrad Countries National Integration Evaluation Mechanism Report 2019

MEZINÁRODNÍ OCHRANA

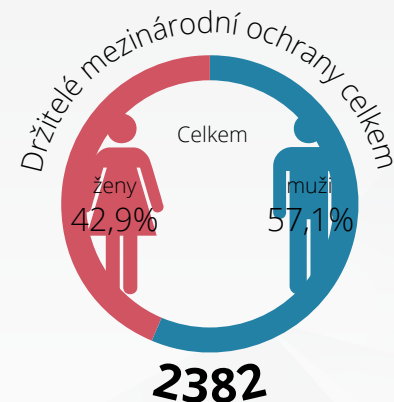
OAMP MV ČR, ČSÚ - 31. 12. 2018

ČESKO

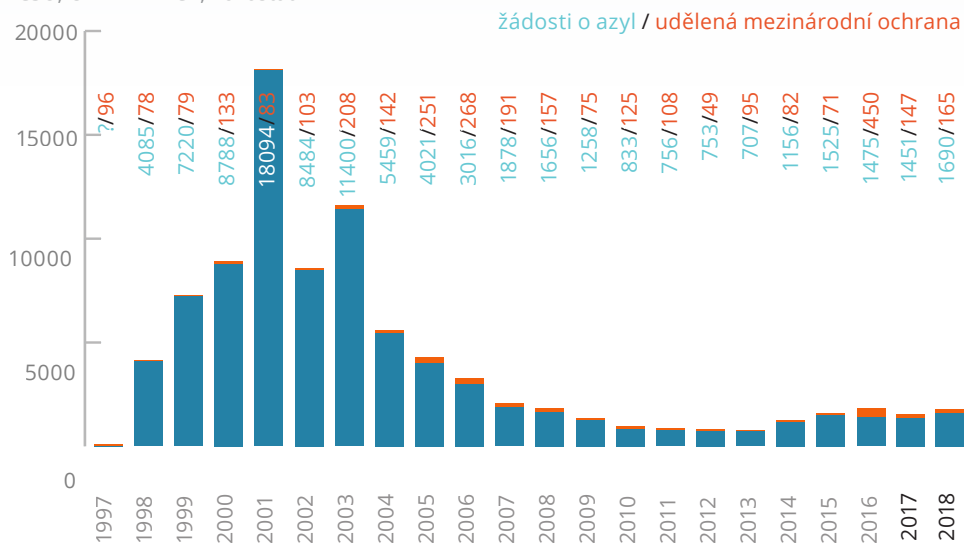
DRŽITELÉ MEZINÁRODNÍ OCHRANY V ČESKU V ROCE 2018

OAMP MV ČR - 31. 12. 2018

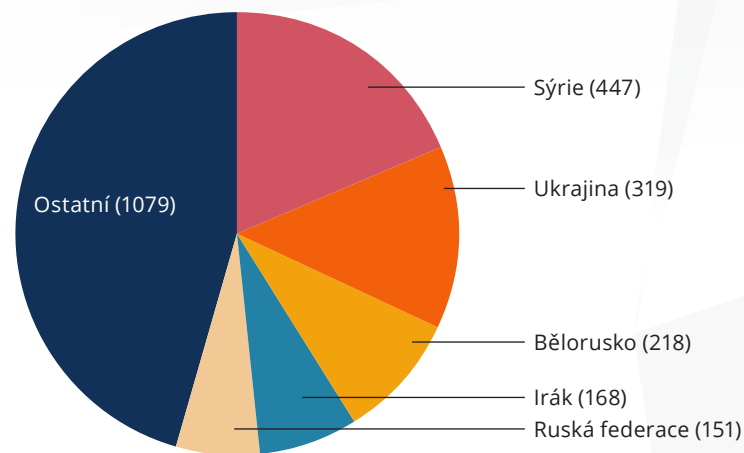
VÝVOJ POČTU ŽADATELŮ A UDĚLENÉ MEZINÁRODNÍ OCHRANY V ČESKU

ČSÚ, OAMP MV ČR, Eurostat

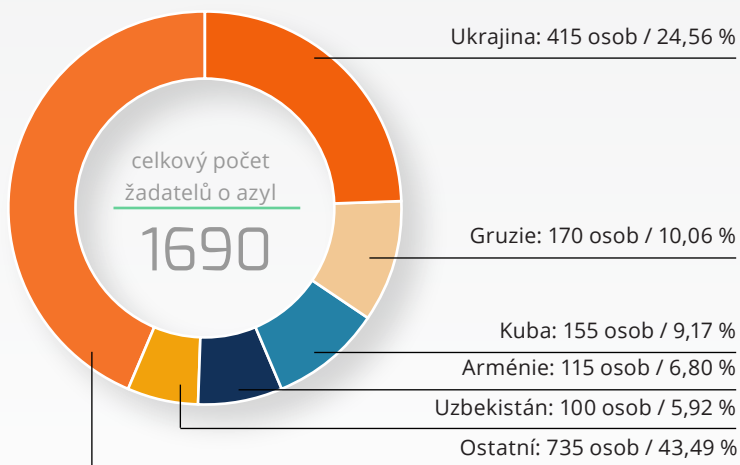
NEJČASTĚJŠÍ STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOST DRŽITELŮ MEZINÁRODNÍ OCHRANY

OAMP MV ČR - 31. 12. 2018

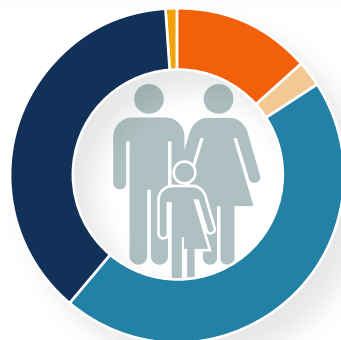

KDO BYLI V ROCE 2018 ŽADATELÉ O AZYL V ČESKU?

Eurostat

- 0 až 13 let: 230 osob / 13,6%
- 14 až 17 let: 40 osob / 2,4%
- 18 až 34 let: 765 osob / 45,3%
- 35 až 64 let: 640 osob / 37,9%
- více než 65 let: 15 osob / 0,8%

JAKÝ JE ROZDÍL MEZI AZYLEM A DOPLŇKOVOU OCHRANOU?

AZYL

Je udělen cizinci, který je pronásledovaný nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož má občanství, nebo pokud nemá občanství, v místě trvalého bydliště, a pokud ho nedokáže tento stát ochránit, nebo osoba nemůže z důvodu takového nebezpečí jeho ochranu přijmout.

Azyl je udělován na dobu neurčitou. Azyntanti mají přístup na trh práce, do systému veřejného zdravotního pojištění, sociální podpory, školství atd. za stejných podmínek jako občané. Azyntanti nemají žádná volební práva, nemohou zastávat vybrané veřejné funkce ani sloužit v ozbrojených složkách ČR.

DOPLŇKOVÁ OCHRANA

Je udělena cizinci, který nesplňuje kritéria pro udělení azylu, ale existují důvodné obavy, že by v případě návratu osobě hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy (trest smrti, mučení, nelidské či ponižující zacházení, ohrožení života civilisty a lidské důstojnosti z důvodu ozbrojeného konfliktu či svévolného násilí) a nemůže nebo není ochotna z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je občanem, nebo kde měla poslední trvalé bydliště.

Doplňková ochrana je udělována na dobu určitou, zpravidla dvou let. Při jejím prodloužení je ověřováno, zda důvody ochrany trvají. Pokud ne, ochrana je osobě odejmuta. Držitelé nemají volební práva, nemohou zastávat vybrané veřejné funkce ani sloužit v ozbrojených složkách ČR.

DRŽITELÉ MEZINÁRODNÍ OCHRANY PODLE TYPU V ROCE 2018

OAMP MV ČR - 31. 12. 2018

1152
osob

1230
osob

INTEGRACE DRŽITELŮ MEZINÁRODNÍ OCHRANY V ČESKU V ROCE 2018

MV ČR

Název programu	Státní integrační program (SIP)
Zodpovědný úřad	Ministerstvo vnitra České republiky odbor azylové a migrační politiky
Realizátoři	Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra a subdodavatelé
Koncepční dokumenty	Usnesení vlády ČR ze dne 20. 11. 2015 č. 954 o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a následujících; Příloha usnesení č. 954 „Zásady pro poskytování finančních prostředků z rozpočtové kapitoly 314“
Rozpočet	200 mil. celkem pro roky 2016-2018: max 173,5 mil. pro generálního poskytovatele služeb; max 15 mil. na vzdělávání (čeština, základy kultury a demokracie); max 10 mil. na podporu nájemného bydlení v obcích; max 1,5 mil. na úhradu pobytu v zařízení sociálních služeb
Čerpání	25 836 903 CZK

Hlavním nástrojem začleňování osob s udělenou mezinárodní ochranou (MO) v České republice je Státní integrační program (SIP), jehož činnost byla zahájena již v roce 1994. Jeho posláním je pomoci azylantům a držitelům doplňkové ochrany se co nejrychleji začlenit do společnosti: naučit se jazyk, najít si práci, bydlení a stát se v novém prostředí celkově soběstačnými. Každý držitel MO má právo na účast v programu po dobu maximálně 12 měsíců. Během této doby úzce spolupracuje s přiděleným

sociálním pracovníkem a naplňuje individuálně sestavený integrační plán. V rámci účasti na programu má držitel MO navíc možnost pobývat v jednom z integračních azylových středisek, které jsou v České republice celkem 4 (Brno, Havířov, Jaroměř, Předlice). Do SIP vstoupilo v roce 2018 celkem 121 osob s udělenou mezinárodní ochranou, bylo uzavřeno 74 integračních plánů pro 97 osob a bezplatná výuka českého jazyka byla poskytnuta celkem 354 osobám.

INTEGRACE V EVROPSKÉM SROVNÁNÍ

Srovnání evropských integračních mechanismů pro držitele mezinárodní ochrany (MO) poskytuje důležitý obrázek o mezerách v jednotlivých státních integračních režimech. Každá meze představuje příležitost k dalšímu rozvoji, a tak i zlepšení vyhlídek úspěšnosti integrace. Úspěšná integrace spočívá jednoduše v tom, že cizinci vedou normální životy, a zároveň je jejich soužití s většinovou společností bezproblémové. Šestiletý výzkumný projekt NIEM (2016-2021), který probíhá ve 14 zemích EU včetně 3 zemí Visegrádské skupiny, se snaží právě o identifikaci těchto slabin. Zde diskutované srovnání odpovídá situaci z roku 2017, která se nicméně oproti dnešku příliš neliší.

Jestliže naše první zpráva z roku 2017 ukázala, že český integrační mechanismus je v porovnání s ostatními státy V4 relativně nejkročilejší, tak dnes již víme, že jako celek ob stojí i v celoevropském měřítku. Zásluhu na tom má zejména existence českého Státního integračního programu (SIP), jehož obdobu ve formě ucelené integrační strategie s vlastní položkou ve státním rozpočtu nalezneme jen v dalších šesti analyzovaných státech. Česko v evropském srovnání vyniká i skrze

obecné legislativní nastavení, které staví držitele MO na roveň občanům v řadě důležitých oblastí, jako jsou např. majetková práva, přístup na trh práce nebo k lékařské péči, aniž by je přitom zatěžoval dodatečnými omezeními nebo zvláštními podmínkami.

Jelikož jedním z výsledků integrace má být v principu nekonfliktní soužití cizinců a většinové společnosti, ukazují výsledky šetření Eurobarometru prezentované dále v této zprávě, že v tomto důležitém ohledu integrace pokulhává. Česká většinová společnost jako celek totiž k cizincům chová spíše nedůvěru, a pokud se jedná o migranty ze zemí mimo EU, úroveň nálad je v současnosti nejvíce negativní v celé Evropské unii. Přijetí cizinců ze strany majority je nicméně důležitou součástí integrace, která není pouze jednostranným procesem. Stěžejním nástrojem integrace je proto i systematické, srozumitelné a důsledné informování široké veřejnosti o migračních a integračních otázkách.

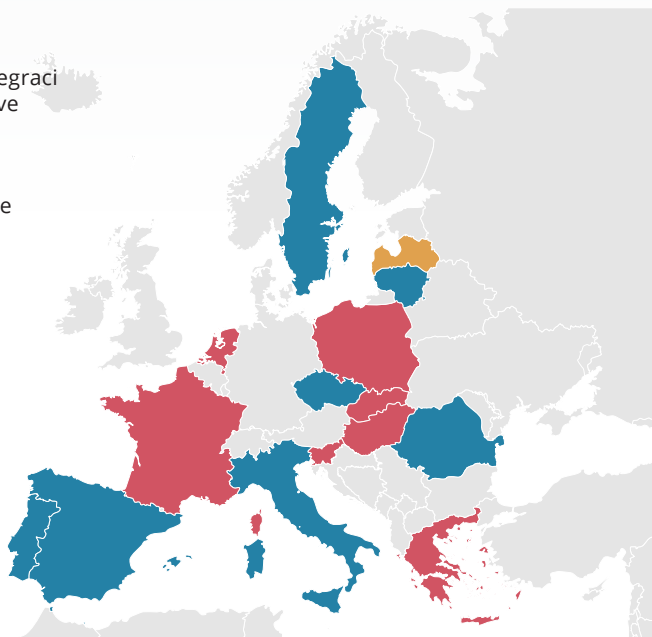
Ačkoliv v České republice žije pouze malé množství držitelů MO a počet žádostí o její udělení je rovněž nízký, vliv veřejného mínění na tuto specifickou skupinu je velmi důležitý pro utváření veřejného obrazu všech cizinců žijících

v ČR. Proto si zvláštní pozornost v informování veřejnosti zaslouží i azylanti a držitelé doplňkové ochrany. Robustní, koordinovaná komunikační strategie orgánů veřejné správy směrem k veřejnosti, která by se týkala integrace držitelů MO, ale i jakékoliv jiné skupiny cizinců, zatím ale v ČR chybí. Evropské srovnání nicméně ukázalo, že tomu tak je i ve většině z ostatních analyzovaných zemí. Ty se ale na rozdíl od ČR ve většině případů nepotýkají s tak negativními veřejnými náladami. Není-li široká veřejnost připravená a ochotná přijímat mezi sebe cizince, pak zároveň rovnost před zákonem a zvláštní usnadňující opatření, jako je např. SIP, výrazně ztrácejí na reálné integrační účinnosti.

Dalším důsledkem nedostatečné informovanosti jsou i nejistota a zdrženlivost poskytovatelů různých služeb, např. pronajímatelů bydlení, mají-li je poskytnout právě držitelům MO, protože neznají dobře náležitosti jejich zvláštního právního postavení. V této souvislosti mohou formální práva azylantů a držitelů doplňkové ochrany opět reálně ztrácet na efektivitě a řešením je i zde přesně zacílená informační strategie. Ze srovnání s dalšími státy EU vyplynulo, že s nedostatečnou rozvinutostí podobných mechanismů se nicméně potýká většina z nich.

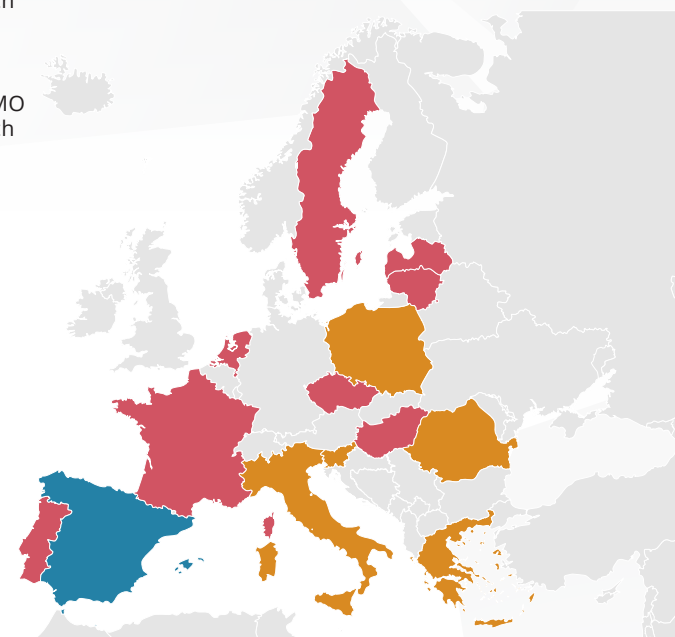
Národní strategie integrace držitelů mezinárodní ochrany

- Národní strategie pro integraci držitelů MO s vlastní položkou ve státním rozpočtu
- Národní strategie pro integraci držitelů MO bez položky ve státním rozpočtu
- Absence národní strategie

Programy zvyšování informovanosti o držitelích mezinárodní ochrany

- Pravidelné informační kampaně o držitelích MO financované z veřejných rozpočtů
- Ad-hoc informační kampaně o držitelích MO financované z veřejných rozpočtů
- Absence informačních kampaní

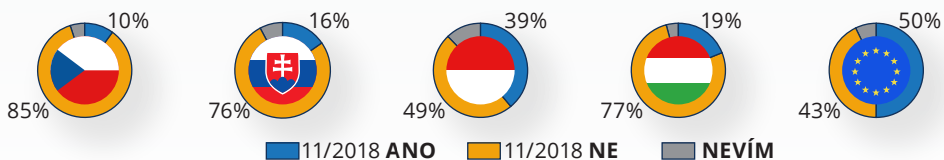
POSTOJE K MIGRACI V ČESKU PODLE STANDARDNÍHO EUROBAROMETRU

Eurobarometer 84 (11/2015), 87 (05/2017), 90 (11/2018)

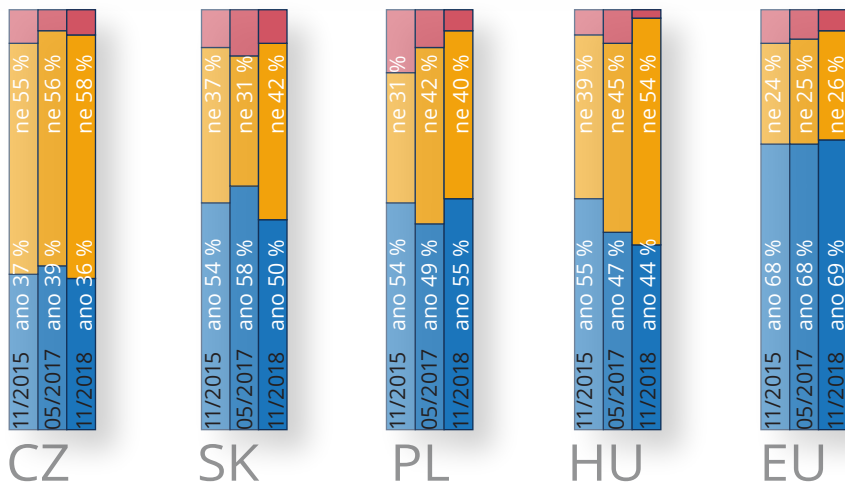
Ani po více než třech letech od doby, kdy v zemích V4 zesílily negativní postoje k migraci, často živěnené nenaplněnými obavami, nejsou dnes nálady občanů V4 dle Eurobarometru to zvláště k imigraci ze zemí mimo EU o mnoho pozitivnější. Spíše neměnné postoje kontrastují s vyšším a narůstajícím podílem pozitivně smýšlejících občanů ostatních států EU - včetně zemí, kde žádá o mezinárodní ochranu nejvíce lidí. Od roku 2015 se tak v Itálii zvýšil podíl občanů pozitivně smýšlejících o imigraci ze zemí mimo EU o 4 procentní body, v Německu o 5 a ve Francii o 8 p. b.

V zemích V4 se změna postojů projevila v Polsku a Maďarsku. Týká se ale primárně imigrace z EU a v případě Maďarska hraje roli i změna nálad od uzavření tzv. „balkánské trasy“. Naproti tomu průzkum ukázal, že pocity občanů ČR ze všech typů imigrace se stávají negativnějšími. Odmítavější postoje vyjadřují občané V4 rovněž ke společné evropské migrační politice, nehledě na skončení mechanismu povinných uprchlických kvót.

MYSLÍTE SI, ŽE MIGRANTI PŘEDSTAVUJÍ POZITIVNÍ PŘÍNOS PRO VAŠI ZEMI?

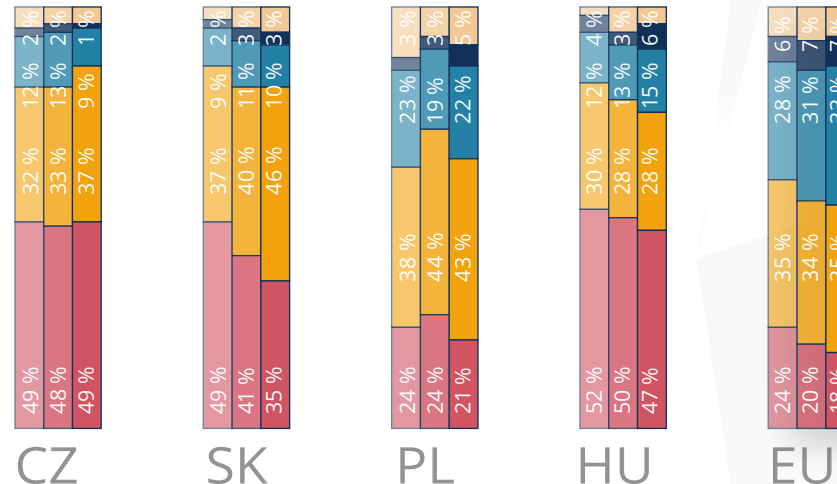
SOUHLASÍTE SE SPOLEČNOU EVROPSKOU MIGRAČNÍ POLITIKOU?

JAKÉ POCITY VE VÁS VYVOLÁVÁ IMIGRACE LIDÍ Z DALŠÍCH ČLENSKÝCH STÁTŮ EU?

JAKÉ POCITY VE VÁS VYVOLÁVÁ IMIGRACE LIDÍ ZE ZEMÍ MIMO EU?

JAK DOBŘE JSOU OBČANÉ STÁTŮ V4 INFORMOVANÍ O MIGRACI?

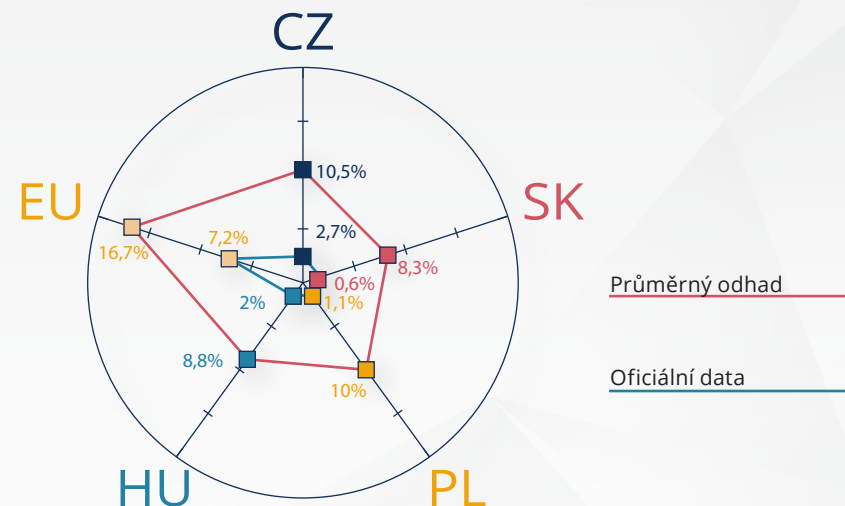
Special Eurobarometer 469 (12/2017)

Jednou z podmínek společenské schopnosti zaujímat kvalifikovaná politická stanoviska je její informovanost. S tímto ohledem proběhlo zvláštní šetření Eurobarometru, které zkoumalo povědomí občanů EU o migraci. V otázce sebehodnocení vlastních znalostí respondenti ze zemí V4 (s výjimkou Polska) přiznali nižší informovanost, než činní průměr v zemích EU. Ta se projevila m.j. v jejich (ne)schopnosti odhadnout, jaký je podíl cizinců, kteří pocházejí ze států mimo EU, na celkovém počtu obyvatelstva domovské země. V odpovědi nejméně přesný odhad poskytli občané Polska a Slovenska - jeho hodnota desetinásobně převýšila skutečnost. Nižší informovanost rovněž souvisí s nadsazováním poměru cizinců pobývajících v zemi bez oprávnění vůči těm, kdo jsou držitelé povolení k pobytu (SE/469 - QA1).

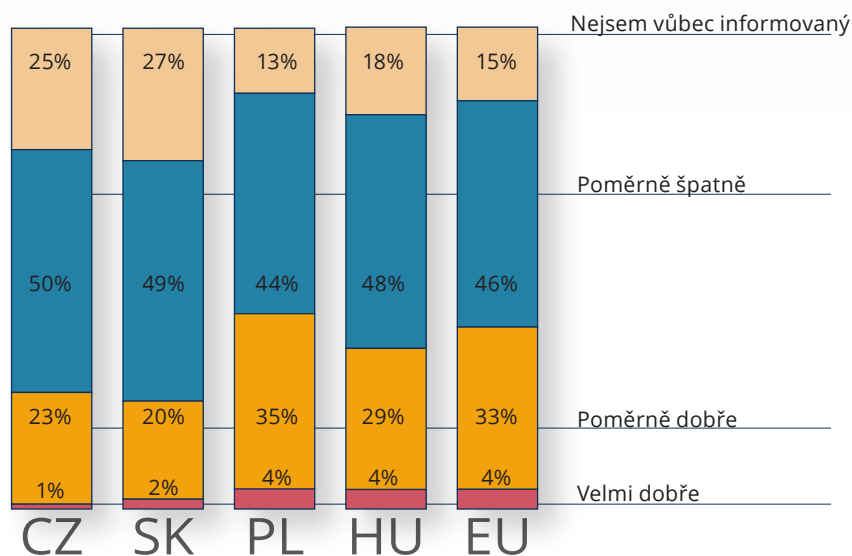
Cestou k informovanosti je i interakce s cizinci v různých kontextech každodenního života. Podle výsledků šetření jsou právě v zemích, jejichž občané se s uprchlíky a migranty stýkají nejméně, odhady zpravidla nejméně přesné a formované mediálním a politickým prostředím. V tomto prostředí převládá tendence migraci tematizovat nadměrně, a zároveň převážně v negativních konotacích. Dochází tak k vyvolání a posilování představ, že migrace úzce souvisí s ilegalitou nebo kriminalitou. Šetření dále ukazuje, že v zemích, ve kterých panuje nejvíce negativní vnímání migrace ze států mimo EU, je i velmi nízká intenzita kontaktu většinového obyvatelstva s přistěhovalci.

JAKÝ JE PODLE VÁS PODÍL MIGRANTŮ* ŽIJÍCÍCH VE VAŠÍ ZEMI NA JEJÍ CELKOVÉ POPULACI?

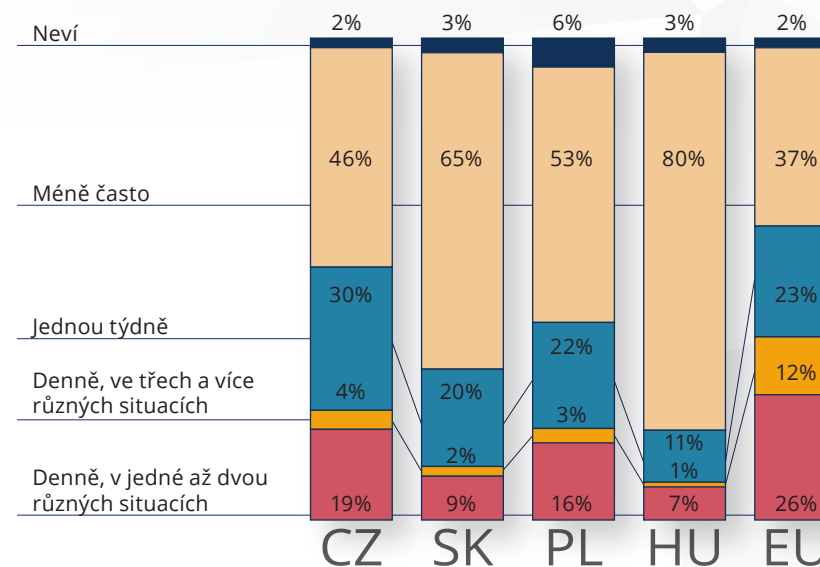
Eurostat / *pocházejících ze zemí mimo EU

JAK MYSLÍTE, ŽE JSTE INFORMOVANÝ O IMIGRAČNÍ A INTEGRAČNÍ PROBLEMATICE?

JAK ČASTO PŘICHÁZÍTE DO OSOBNÍHO KONTAKTU S MIGRANTY?

JAK DÁL PO KVÓTÁCH?...

Systém povinných přerozdělovacích kvót, který byl v zemích EU zaveden roku 2015, oficiálně skončil svoji platnost v září 2017. Ačkoliv v Evropské komisi a na úrovni hlav evropských států debata o podobě nové evropské migrační politiky stále probíhá, již dnes se jeví jako téměř jisté, že povinné kvóty nebudou její součástí (závěry setkání Evropské rady 6/2018). Jejich opuštění bylo vnímáno českým premiérem Andrejem Babišem především jako úspěch vyjednávání a tlaku států Visegrádské skupiny. Alternativní systém tzv. flexibilní solidarity, založený zcela na principu dobrovolnosti, Babiš současně označil jako cestu do budoucna, ačkoliv pro hraniční státy EU, jejichž asistenci má primárně sloužit, je takové nastavení nositelem značné nejistoty.

„Vyřešení“ otázky kvót, které je v textu programového prohlášení vlády z června 2018 fakticky prvním jmenovaným problémem vlády, tak otevřelo cestu silnějšímu zdůrazňování dalších evropských / zahraničně politických témat spojených s migračně-uprchlickou agendou. Česká vládní politika se primárně upnula ke dvěma tematickým okruhům: k ochraně vnějších hranic

EU a k zvládnání příčin migrace mimo území Evropské Unie. Přičemž z hlediska související rétoriky se soustředí na oblast Afriky a Blízkého východu, a zároveň směřuje uprchlickou problematiku s otázkami tzv. ekonomické migrace.

Obě témata (ochrana hranic a zvládnání příčin migrace) se přitom prolínají; část hmotné, personální i finanční asistence zemím mimo EU směřuje na posílení místních nástrojů hlídání „předsunutých“ hranic evropského prostoru na tranzitních územích, jako jsou Libye, státy balkánského poloostrova, anebo i země v oblasti Sahelu. Zdůrazňování ochrany hranic nachází své konkrétní vyjádření i v podpoře evropských smluvních režimů s Tureckem a dalšími mimoevropskými tranzitními zeměmi, které se efektivně soustředí na zneprůchodnění migračních cest do Evropy. Projevila se i např. v požadavku českého premiéra Andreje Babiše na transformaci Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex), tak aby přímo asistovala libyjské pobřežní stráž v navrácení migrantů a uprchlíků na území Afriky. Tím se akcentuje i další téma české vládní agendy: restriktivní vyloďovací a návratová politika.

Tato forma politiky, která se zaštiťuje důrazem na zvládnutí migračních toků a legitimním apelem na nezbytnost rozbití pašeráckých sítí, nicméně takřka nereflektuje práva a základní existenční potřeby migrujících nebo nutnost vytvoření systému bezpečných a legálních migračních cest do Evropy. To se odráží v přehlížení špatných životních podmínek uprchlíků a migrantů přebývajících v Libyi nebo Turecku, kdy zvláště cizinci, kteří uvízli v libyjských detenčních táborech, čelí dle Human Rights Watch hrubému porušování lidských práv. Stejný přístup se projevil i v postoji české vlády k nezávaznému Globálnímu paktu OSN o migraci. Smyslem tohoto paktu je udržitelná regulace migračních toků, která ovšem dbá na práva a legitimní zájmy všech zúčastněných skupin, a tedy i migrujících. K paktu se v prosinci 2018 Česká republika jako jedna z pouhých 5 zemí vyjádřila zamítavě (pro bylo 152 států; z pěti „ne“ byla tři od států V4).

Otázku zvládnání příčin migrace ve zdrojových zemích má česká vláda ambici řešit také prostřednictvím zahraniční rozvojové pomoci, kterou dle svého programového prohlášení považuje v

této souvislosti za nástroj bezpečnosti politiky. Klíčovým ukazatelem rozvojové pomoci je přitom podíl poskytované asistence na hrubém národním produktu (HNP). V roce 2015 se Česká republika zavázala na konferenci OSN v Addis Abebě k postupnému dosažení úrovně 0,33% HND do roku 2030. Data OECD nicméně ukazují, že i v roce 2018 je tento poměr stále na úrovni 0,14% HND, tedy stejný jako v roce 2016 a o 0,01 p.b. nižší než v roce 2017. Pro porovnání je zároveň třeba uvést, že v roce 2018 byla průměrná výše vynakládaných prostředků na rozvojovou spolupráci v zemích OECD na úrovni 0,31% HND.

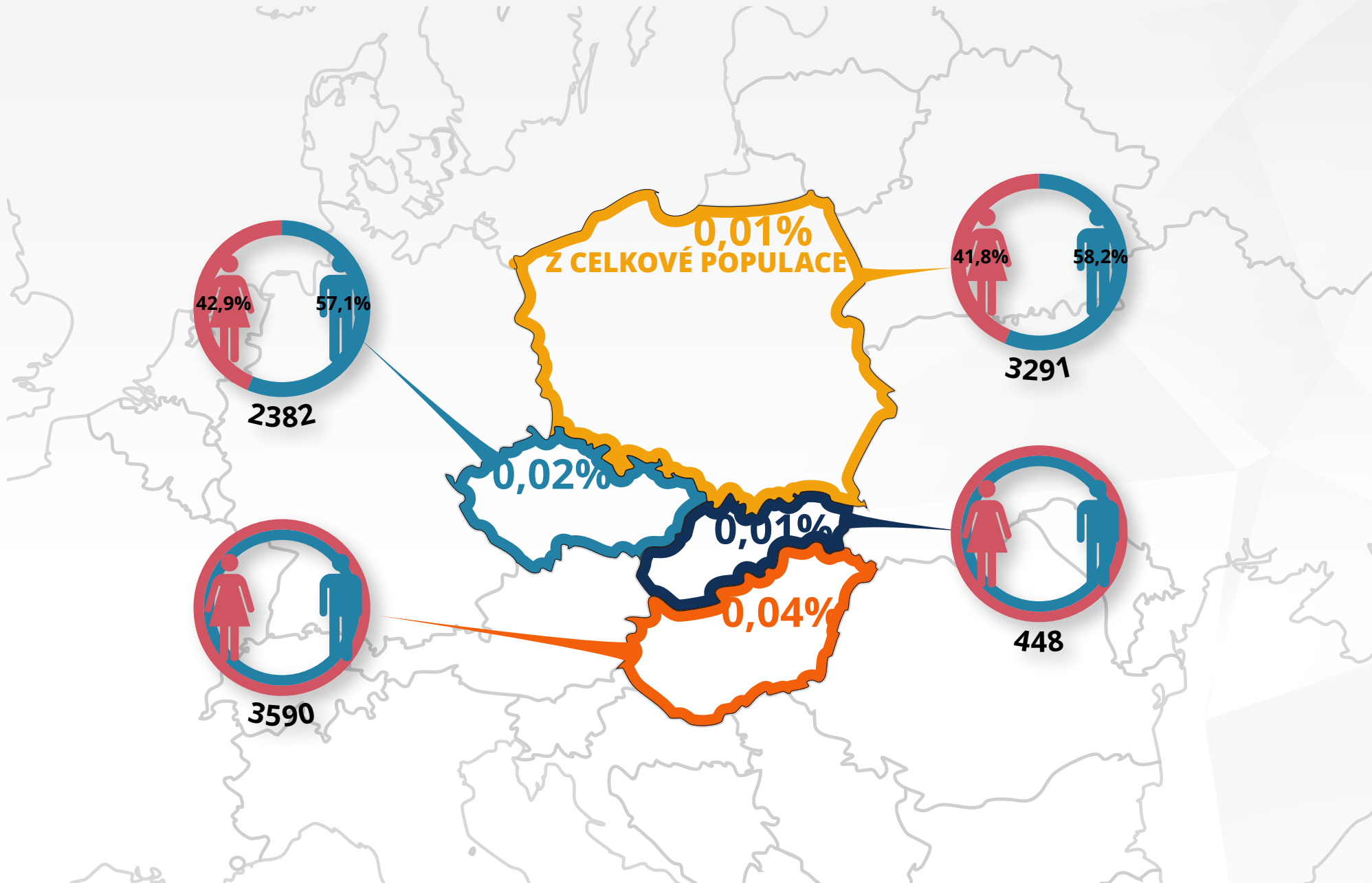
V roce 2017 vláda Bohuslava Sobotky nicméně přijala koncepci strategie zahraniční rozvojové spolupráce ČR na období 2018 – 2030, která si bere za cíl závazků z Addis Abeby dosáhnout a „...přispět ke stabilizaci partnerských zemí a k rozvinutí jejich potenciálu směrem k udržitelnému ekonomickému a sociálnímu rozvoji a prosperitě“ - realizace této strategie tak zůstává závazkem a výzvou pro aktuální i budoucí vlády České republiky.

DRŽITELÉ MEZINÁRODNÍ OCHRANY V ZEMÍCH V4 V ROCE 2018

MV ČR, ČSÚ (CZ); MV SR (SK); GUS, UDSC (PL); KSH, BMH, BM (HU) - 2018

V4

VYDALI

VZNIK PUBLIKACE PODPOŘILI

• Visegrad Fund

EUROPEAN UNION
Asylum, Migration
and Integration Fund

SAFE HARBOUR

Publikace je financována ze zdrojů Azylového, migračního a integračního fondu EU v rámci projektu NIEM „National Integration Evaluation Mechanism. Measuring and improving integration of beneficiaries of international protection“ a ze zdrojů International Visegrad Fund v rámci projektu „V4NIEM: Visegrad Countries National Integration Evaluation Mechanism“.

www.forintegration.eu

Donoři nezodpovídají za obsah ani za použití informací. Za obsah a vyjádřené názory nesou výlučnou odpovědnost autoři.

Člověk v tísni, o.p.s. – Program migrace
Šafaříkova 24
Praha 2, Česko
www.clovekvtsni.cz
migrace@clovekvtsni.cz

červen 2019
ISBN 978-80-7591-017-2 (online; pdf)